

Oponentský posudek disertační práce PhDr. Jovanky Šotolové „*Překlad literárního díla z francouzštiny do češtiny po roce 1989. Specifika a úskalí překladu, sociokulturní parametry*“, FF UK Praha 2015, 368 stran (285 text + 83 korpus bibliografických dat).

Doktorská disertační práce PhDr. Jovanky Šotolové je úctyhodná jak rozsahem zkoumaného korpusu děl přeložených z francouzštiny do češtiny a vydaných u nás v letech 1990-2013 (2469 titulů), tak především metodologicko-teoretickým uchopením zkoumaného materiálu a osobitým přístupem autorky k jeho vyhodnocení. Je založena na komparativně-analytickém přístupu s využitím promyšlených analytických komentářů ke konkrétním prvkům zkoumané množiny (autorům, titulům, překladatelům, nakladatelům či vydavatelům aj.) a zohledněním edičních strategií v čase i prostoru, a to jak geografickém a sociálním, tak literárním. Vlastní překladatelská zkušenost doktorandky je konfrontována s obecně sledovanými sociokulturními parametry (Bourdieu – literární pole; Casanova – univerzální literární prostor vs. národní literatury, role překladu aj.) a teoretickými koncepty literární recepce viděnými v translatologické perspektivě (čtenářský horizont očekávání; referenční pojetí intertextu a intertextuality; otevřené dílo aj.).

Disertační práce je uvedena teoreticko-metodologickým úvodem (s. 4-19), v němž se autorka vyrovnává s dostupnou sekundární literaturou k tématu a nastiňuje své pojetí dané problematiky a z toho vyplývající hypotézy. Následující čtyři kapitoly jsou věnovány prezentaci teoretických konceptů v rovině literárně-receptivní a sociokulturní (s. 20-69). Následuje kapitola 6 (s. 70-114), která je dle mého soudu stěžejní pro pochopení inovativního přístupu autorky k interpretaci sebraného materiálu a pro vysvětlení fungování přeneseného vzorku jinonárodní literatury ve specificky odlišném českém prostředí. Takto funkčně a přehledně pojatá struktura práce pak autorce umožňuje zmapovat recepci francouzské a frankofonní umělecké literatury v detailech (kap. 7-8) a zaměřit se na v úvodu položenou otázku, jak se profil francouzsky psané literatury prostřednictvím českých překladů v našem prostředí zviditelňuje, ale i deformuje (s. 18). Zjištění, že český knižní trh funguje náhodně (s. 274) je doloženo konkrétními vydavatelskými počiny (namátkou Boris Vian, Jean Giono apod.). Jednotlivé dílčí závěry analytických pasáží doplňuje dosti obsáhlý sumarizující závěr (s. 271-281), výběrová bibliografie použitých knižních zdrojů (s. 282-285) a zejména velmi cenný a nadmíru užitečný korpus bibliografických dat vydaných titulů, řazený abecedně podle autorů (s. 286-368).

Autorka prokázala schopnost analyzovat uváděné příklady a interpretovat je se zvlášť vyvinutým smyslem pro funkční propojení teoretických poznatků s jednotkami korpusových dat, práce jako celek je také dostatečně přesvědčivým důkazem její schopnosti syntetizujícího nadhledu. Nespornou předností předložené práce je její vysoká jazyková i formální úroveň, teoretické výkladové pasáže i analytické komentáře svědčí o velké terminologické jistotě interpretačního diskursu autorky. Obě roviny komparace jsou vedeny v induktivním duchu a práce obohacuje dosavadní bádání o řadu zajímavých a faktograficky podložených zjištění i nových a inspirativních badatelských výzev. K práci nemám žádné podstatné výhrady ani připomínky, snad jen poznámku k problematické hodnotové: sledování oscilace na ose „norma a úzus“ či „centrum a periferie“ by patrně umožnilo vyhnout se normativní či tendenční snaze vstupovat do literárního (primárně estetického) pole zjednodušeně průzorem pole sociálního.

Závěr: Autorka zpracovala své téma na základě velmi podrobné znalosti veškeré dostupné primární i sekundární literatury, v níž se velmi dobře orientuje. Disertační práce PhDr. Jovanky Šotolové „*Překlad literárního díla z francouzštiny do češtiny po roce 1989. Specifika a úskalí překladu, sociokulturní parametry*“ je svědomitě zpracovaná, metodologicky důsledná a myšlenkově i materiálově velmi bohatá, inovativní a inspirativní. Splňuje požadavky standardně kladené na disertační práci, a proto ji bez výhrad doporučuji k obhajobě. Návrh klasifikace: prospěla.

V Českých Budějovicích dne 5. května 2015

prof. PhDr. Jitka Radimská, Dr., v. r.
Ústav romanistiky
Filozofická fakulta Jihočeské univerzity
v Českých Budějovicích